

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobkyne : **J. H.**,
bývajúca v T., proti žalovanej : **Slovenská republika – Ministerstvo spravodlivosti
Slovenskej republiky**, Župné námestie 13, Bratislava, **o určenie, že odmeňovanie
žalobkyne je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a o náhradu nemajetkovej
ujmy v peniazoch**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 22 C 1/2008,
o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2011
sp.zn. 14 Co 386/2011

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I uznesením z 3. marca 2011 č.k. 22 C 1/2008-14 konanie zastavil a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že ide o vec súvisiacu s porušením zásady rovnakého zaobchádzania petitom určovacím a petitom na plnenie, preto bolo povinnosťou žalobkyne zaplatiť súdny poplatok za návrh v súlade s položkou 1b a 1a Sadzobníka súdnych poplatkov tvoriacich prílohu zákona o súdnych poplatkoch, ktorý bol účinný v čase podania návrhu vo výške 99,50 € a 7 643 €. Zákon o súdnych poplatkoch priznáva oslobodenie od platenia poplatkov pri nároku na nemajetkovú ujmu, avšak nie podľa antidiskriminačného zákona č. 365/2004 Z.z. Zásada rovnakého zaobchádzania vyplýva tiež z ustanovení Zákonníka práce (§ 13 a nasl.) ako všeobecného právneho predpisu vo vzťahu k antidiskriminačnému zákonu, zákon o súdnych poplatkoch priznáva oslobodenie od platenia poplatkov v pracovnoprávných veciach a v iných prípadoch ako je tento. Oslobodenie od súdneho poplatku v zmysle § 4 citovaného zákona sa na daný prípad nevzťahuje. Z dôvodu, že žalobkyňa súdny poplatok

za návrh nezaplatila, nejde o konanie, kedy by mohol súd pokračovať v konaní bez zaplateného súdneho poplatku za návrh, preto podľa ustanovenia § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch konanie zastavil.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne uznesením z 30. novembra 2011 č.k. 14 Co 386/2011-41 potvrdil uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 3. marca 2011 č.k. 22 C 1/2008-14. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení uviedol, že predmetom odvolacieho konania je vzhľadom na podaný návrh na začatie konania na Okresný súd Bratislava I dňa 5.5.2008, t.j. pred účinnosťou zákona č. 465/2008 Z.z. posúdenie, či návrh vo veci súvisiacej s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z.z. podlieha spoplatneniu a či nezaplatenie súdneho poplatku v tejto veci opodstatňuje zastavenie konania podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch. Návrhy sudcov vo veci súvisiacej s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z.z. sú od 1.1.2009 spoplatňované podľa položky 7d Sadzobníka súdnych poplatkov. Položka 7d bola do Sadzobníka súdnych poplatkov doplnená zákonom č. 465/2008 Z.z., ktorým sa menia a dopĺňajú zákony v pôsobnosti Ministerstva financií Slovenskej republiky v súvislosti so zavedením meny euro v Slovenskej republike (aj zákon o súdnych poplatkoch). Predkladateľ dôvodovej správy v doplnení tejto položky do Sadzobníka súdnych poplatkov uviedol : „Zavedenie novej položky 7d – osobitnej sadzby pre spoplatňovanie návrhov na začatie konania vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov je reakciou na hromadnú pripomienku uplatnenú v priebehu medzirezortného pripomienkového konania k veľkej novele Občianskeho súdneho poriadku. Nakoľko v platnom právnom poriadku nie je upravená osobitná sadzba pre spomenuté návrhy, spoplatňujú sa 6-percentnou sadzbou podľa položky 1 písm.a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, ak si žalobca uplatňuje náhradu nemajetkovej ujmy, inak paušálnou sadzbou 3 000,-- Sk“.

Ako vyplýva z ustanovenia § 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení novely č. 511/2007 Z.z. účinnej ku dňu podania návrhu na začatie konania a teda ku dňu vzniku poplatkovej povinnosti zákon striktnie vymedzuje konania (vecné oslobodenie), resp. osoby (osobné oslobodenie), ktoré sú zo zákona oslobodené od platenia súdnych poplatkov. Nakoľko ide o taxatívne vymedzenie, nie je možné aplikovať toto ustanovenie na iné situácie,

resp. konania s iným predmetom. Žalobkyňa opiera uplatnenie nároku v tomto konaní od porušenia zásady rovnakého zaobchádzania v zmysle antidiskriminačného zákona č. 365/2004 Z.z. Vychádzajúc zo znenia citovaného zákonného ustanovenia § 4 zákona o súdnych poplatkoch, odvolací súd jednoznačne konštatuje, že s prihliadnutím na uplatnené nároky v tomto konaní, konanie vo veci súvisiacej s porušením zásady rovnakého zaobchádzania, či už v rámci petitu určovacieho alebo petitu na plnenie, nemožno pod ustanovenie § 4 subsumovať. V tzv. („diskriminačných“) žalobách sudcov je namietané platové zvýhodnenie sudcov špeciálneho súdu, ktoré vyplývalo zo zákonnej úpravy prijatej v rámci zákonodarnej kompetencie parlamentu a až do uverejnenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky PL ÚS 17/2008-238 zo dňa 20.5.2009 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky neboli tieto ich platové nároky dotknuté. Prijatie zákona je normotvorná kompetencia Národnej rady SR ako jediného zákonodarného a ústavodarného orgánu Slovenskej republiky (čl. 72 Ústavy SR) nemožno ho považovať za rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktoré je len výsledkom konkrétnej aplikácie práva. Z uvedeného vyplýva existencia zákonnej povinnosti žalobkyne zaplatiť súdny poplatok za návrh v tomto konaní. Odvolací súd sa v tejto súvislosti plne stotožňuje s vyčíslením súdneho poplatku súdom prvého stupňa, ktorý vychádzal z položiek 1a (v prípade petitu na plnenie) a 1b (v prípade určovacieho petitu) Sadzobníka súdnych poplatkov. Samotná formulácia úvodnej vety položky 1 sadzobníka „Z návrhu na začatie konania, ak nie je ustanovená osobitná sadzba“, vyplýva, že ak nie je upravené inak, platí vo všeobecnosti úprava v položke 1 sadzobníka, a takto aj bola a je táto položka v súdnej praxi aplikovaná. Podľa názoru odvolacieho súdu preto prvostupňový súd správne vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku za návrh podľa predpisov platných a účinných do 1.1.2009 a keďže žalobkyňa súdny poplatok za návrh nezaplatila, v súlade s ustanovením § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch konanie zastavil.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu žalobkyňa podala dovolanie. Navrhla napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť ako aj dôvodnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 237 písm.f/ O.s.p., teda keď neboli dané dôvody na zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku bola jej odňatá možnosť konať pred súdom. Uviedla, že návrhy vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov

(antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov neboli do 31.12.2008 vôbec spoplatnené a položka 7d Sadzobníka súdnych poplatkov, podľa ktorej sa spoplatňuje návrh na začatie konania vo veciach podľa antidiskriminačného zákona bola zaradená do Sadzobníka súdnych poplatkov s účinnosťou až od 1.1.2009. Poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4 Cdo 39/2007 zo dňa 29. marca 2007, kde bol vyslovený právny záver, že „Za súdne konania, ktoré nie sú uvedené v novele zákona č. 71/1992 Zb. sa súdne poplatky nevyberajú; v takomto prípade poplatková povinnosť nevzniká a analogicky určenie výšky súdneho poplatku neprichádza do úvahy“. Vzhľadom na to, že zákonodarca spoplatnil konania vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona až od 1.1.2009, nemožno poplatkovú povinnosť za návrh podaný do 31.12.2008 určovať analogicky, ale naopak treba trvať v zmysle citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu na tom, že návrh podaný do 31.12.2008 nepodlieha spoplatneniu. V neposlednom rade má za to, že určenie súdneho poplatku z výšky požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy (a to aj po 1.1.2009) možno považovať za oslabenie účinnej ochrany obetí diskriminácie v zmysle judikatúry ESD. Sadzba súdneho poplatku by v týchto konaniach mala byť určená bez ohľadu na výšku čiastky požadovanej v rámci nároku na materiálnu satisfakciu a na vyriešenie tejto otázky by preto bolo vhodné podať prejudiciálnu otázku na Súdny dvor Európskej únie, či spoplatnenie návrhov vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona aj zo sumy požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy, zodpovedá požiadavke Smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, aby účinná ochrana proti diskriminácii bola dostupná všetkým osobám, ktoré sa cítia byť poškodené nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá má právnické vzdelanie a v dovolacom konaní teda nemusí byť zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný, keďže podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, len pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu

Súdnu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm.c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia, alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Žalobkyňa napadla dovolaním uznesenie, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., proti ktorým je dovolanie prípustné. Prípustnosť podaného dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva. Vzhľadom na to by dovolanie žalobkyne mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd vymenovaných v § 237 O.s.p.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež so zreteľom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. odvolací súd preto skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietala; ich existencia v dovolacom konaní nevyšla ani najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Žalobkyňa namietala, že v konaní jej postupom súdu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.). Za takýto postup judikatúra považuje procesný postup súdu priečiaci sa zákonu, ktorým sa účastníkovi znemožňuje realizácia procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania, priznaných mu za účelom uplatnenia ochrany jeho práv. O odňatie možnosti účastníka konať pred súdom v zmysle uvedeného ide tiež v prípade

procesného postupu súdu, ktorý zastavil konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku z návrhu na začatie konania (§ 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch) napriek tomu, že poplatník bol od platenia súdneho poplatku oslobodený (viď R 50/1997). Vzhľadom na uvedené, bolo predmetom prieskumnej činnosti dovolacieho súdu posúdenie, či konanie začaté na základe žaloby žalobkyne bolo či nebolo oslobodené od súdneho poplatku.

Dovolateľka opiera dôvody svojho dovolania o tvrdenie, že a/ jej žalobou vyvolané konanie vôbec nebolo v čase podania uvedené v Sadzobníku súdnych poplatkov a preto sa v zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4 Cdo 39/2007 z 29. marca 2007 súdny poplatok, keďže poplatková povinnosť vôbec nevznikla a analogicky určenie výšky súdneho poplatku neprichádzalo do úvahy, vybraný nemal byť, a naostatok vytýka odvolaciemu súdu, že b/ neskúmal, či nie je daný dôvod na prerušenie konania do doby, pokiaľ vo veci nebude rozhodnuté Súdnym dvorom EÚ „či spoplatnenie návrhov vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona aj zo sumy požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy, zodpovedá požiadavke Smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, aby účinná ochrana proti diskriminácii bola dostupná všetkým osobám, ktoré sa cítia byť poškodené nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania“.

Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že vyššie uvedené skutočnosti, z ktorých žalobkyňa vyvodzuje, že postupom súdov jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, nie sú opodstatnené.

A/ Dovolací súd nepovažuje za dôvodnú argumentáciu žalobkyne, že žaloba nemala byť vôbec spoplatnená, keďže v čase jej podania konanie vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa osobitného zákona nebolo v Sadzobníku súdnych poplatkov uvedené.

Skutočnosť, že v čase podania žaloby konanie vedené vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania nebolo uvedené v Sadzobníku súdnych poplatkov pod osobitnou položkou súdnych poplatkov, neznamerala, že sa súdny poplatok za také konanie pred 1. januárom 2009 (kedy nadobudol účinnosť čl. 13 zákona č. 465/2008 Z.z., ktorý v prílohe Sadzobníka súdnych poplatkov za položku 7c vložil položku 7d), nevyberal; ten sa do 31. decembra 2008 vyberal podľa položky 1 (určujúcej súdny poplatok v prípadoch, že pre poplatok nebola ustanovená osobitná sadzba).

Argumentácia dovolateľky závermi rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4 Cdo 39/2007 z 29. marca 2007 v tejto súvislosti je neprimeraná, lebo tie vychádzajú z celkom inej poplatkovej situácie.

Možno uzavrieť, že súdny poplatok bol správne vyrubený podľa položky 1 Sadzobníka súdnych poplatkov, postupoval súd prvého stupňa v súlade so zákonom, pokiaľ konanie zastavil z dôvodu, že žalobkyňa napriek súdnej výzve a poučení nezaplatila súdny poplatok splatný podaním žaloby; rovnako postupoval v súlade so zákonom odvolací súd, ktorý rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Zákonu zodpovedajúci postup súdu oboch nižších stupňov nemohol mať za následok odňatie možnosti žalobkyni konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

B/ Pokiaľ žalobkyňa vytýka odvolaciemu súdu, že neprerušil konanie do doby, pokiaľ by Súdny dvor Európskej únie posúdil otázku, „či spoplatnenie návrhu vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona aj zo sumy požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy, zodpovedá požiadavke Smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, aby účinná ochrana proti diskriminácii bola dostupná všetkým osobám, ktoré sa cítia byť poškodené nedodržiavaním zásady rovnakého zaobchádzania“, dovolací súd iba stručne poznamenáva, že cieľom prejudiciálneho konania pred Súdny dvorom EÚ podľa čl. 267 zmluvy o fungovaní EÚ (pôvodne čl. 234 zmluvy o založení Európskeho spoločenstva) je zabezpečiť jednotný výklad a aplikáciu komunitárneho práva, a nie riešenie konkrétnych sporov, ktoré sú v kompetencii vnútroštátnych súdov a ani posudzovanie súladu vnútroštátneho práva s právom komunitárnym. Posúdenie otázky, či zastavením konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku sa účastníkovi neodňala možnosť konať pred súdom, nie je súčasťou výkladu a aplikácie komunitárneho práva, ale výhradne práva vnútroštátneho, na ktorý je v danej právnej veci kompetentný dovolací súd.

Z týchto dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne nemožno vyvodiť z § 237 a § 239 O.s.p. a preto jej mimoriadny opravný prostriedok odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p.

V dovolacom konaní nebola žalobkyňa úspešná a právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalovanej (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania, lebo

v dovolacom konaní nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. septembra 2012

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová